

A csatlakozás után

OKTATÁS ÉS KÉPZÉS

Bizonyos, hogy Magyarország Európai Uniói tagsága rövid és hosszú távon is jelentős változásokat eredményez majd mind a magyar társadalom egészének, mind a társadalom egyes tagjainak az életében. A tagság társadalmunk jó néhány csoportja számára komoly alkalmazkodási kényszer, versenyhelyzetet teremt, más szóval kihívást jelent. A tagságból fakadó előnyöket vagy kedvezményeket csakis ezekre a kihívásokra történő helyes és időbeni válaszok esetén lehet majd „aprópénzre” váltani.

Ami azonban az oktatást, képzést, általában a tanulást illeti, kijelenthetjük, hogy a tagság pillanatától számos azonnal „beváltható”, azaz olyan kézzel fogható előny kínálkozik, amelyekkel mi magyarok, különösen pedig a magyar fiatalok közvetlenül, egyénileg élhetnek.

Ez az állítás természetesen semmiképpen sem jelenti azt, hogy a magyar oktatásügy egésze számára a tagságból fakadóan közép és hosszabb távon ne származnának a társadalom egészének a javát szolgáló érdemleges előnyök. Teljes körű kiaknázásuknak szigorú előfeltétele, hogy az ágazat irányítói és szereplői – oktatók, pedagógusok és diákok – rugalmasságról, alkalmazkodó képességről, innovációs készségről tegyenek tanúbizonyságot. A tagság ebből a szempontból elsősorban a magyar oktatásért, képzésért felelős politikuskok és szakemberek számára „ad fel leckét”.

A továbbiakban röviden bemutatjuk, hogy a csatlakozásból eredően az oktatás és képzés szerteágazó területein milyen **hosszabb távon** beérő előnyökkel számolhat a társadalom egésze, továbbá, hogy a tagság pillanatától milyen **azonnali** lehetőségekkel élhetnek majd a magyar polgárok.

1. Az oktatás és képzés az Európai Unió figyelmének a központjában

Az Európai Unió oktatáspolitikai felfogásában minőségileg új korszak köszöntött be. Az elmúlt néhány esztendőben született átfogó programadó politikai, valamint specifikusan az oktatási, képzési kérdéseknek szentelt dokumentumok, az oktatást és a képzést a humán erőforrás-fejlesztés pillérekként olyan kulcságazatnak tekintik, amely nem csupán egyik előfeltétele, hanem ténylegesen záloga is az egész Közösség és az egyes tagállamok jövőendő versenyképességének, kiegyensúlyozott társadalmi, gazdasági fejlődésének. Már egy ideje, a Közösség legfelsőbb szintű politikai testületei és a tagállamok oktatási-képzési politikáját formáló, irányító felelős tényezők az oktatás és képzés minőségi, tartalmi, szervezeti aspektusaival és hatékonyságával kapcsolatos kérdéseket nem egyszerűen az oktatás, vagy a pedagógia gyakran szűknek bizonyuló belső logikájából kiindulva, egyfajta hagyományos felfogásban közelítik meg. Az oktatás, képzés helyzetét, feladatait, fejlesztési céljait mindenkor a **fenntartható gazdasági növekedés, a foglalkoztatáspolitikai, a szociálpolitika, és az életminőség** átfogó összefüggéseibe ágyazottan vizsgálják ill. határozzák meg. Ismételten megállapították, hogy valamennyi tagállamban és közösségi szinten előtérbe került foglalkoztatáspolitikai, szociális gondok leküzdése, csakúgy, mint a nemzetközi gazdasági, tudományos „küzdőtér” is versenyképes tudásalapú társadalom teljes körű kiépítése érdekében

nem csupán a tagállamoknak kell fokozott erőfeszítéseket tenniük az oktatási és képzési rendszereik fejlesztésére, tartalmi megújítására, minőségének javítására, hanem szükség van a Közösség aktív és cselekvő fellépésére is.

Az Európai Unió vezetői a 2000. márciusi liszaboni csúcsertekezleten megfogalmazták a Közösség stratégiai célját: **2010-re az Európai Uniót a világ legversenyképesebb, legdinamikusabban fejlődő tudásalapú gazdasággal rendelkező térségévé kell változtatni.** Megállapították, hogy a globális cél elérésének elengedhetetlen előfeltétele a humán erőforrások, ezen belül az oktatási, képzési rendszerek átfogó fejlesztése, a humán erőforrásokban rejlő lehetőségek minél teljesebb kiaknázása.

Liszabonban egyetértés alakult ki abban is, hogy a humán erőforrások fejlesztését az Európai Uniónak és intézményeinek a közösségi oktatáspolitikai célok artikulált megfogalmazásával, s a célok megvalósítását pedig számottevő közösségi pénzügyi források mozgósításával erőteljesen támogatnia, segítenie kell. A közösségi oktatáspolitikai stratégiai céljainak újszerű megfogalmazásával egyidejűleg szükségesnek tartották e stratégia gyakorlati megvalósítását szolgáló konkrét mennyiségi és minőségi célok kijelölését.

E célok elérése érdekében – szemben a 90-es évek derekáiig tartó gyakorlattal, amikor az Európai Unió költségvetésének kevesebb, mint 1 %-t fordította a tagállamok közötti oktatási, képzési együttműködések támogatására – a 90-es évek derekától az Unió költségvetése a Strukturális Alapok csatornáin révén bőkezűen finanszírozza az oktatási és képzési rendszerek fejlesztésére, korszerűsítésére és bővítésére kidolgozott nemzeti programokat. A 2000-2006 közötti költségvetési időszakban az Unió mintegy 60 Md eurót (15 ezer Md Ft) szán a humán erőforrások fejlesztésére.

2. Az oktatás és képzés a tagállamok kizárólagos hatáskörében marad

Az oktatáspolitikai területein az előremutató változás, az együttműködés minőségében az előrelépés úgy ment, ill. jelenleg is úgy megy végbe, hogy az oktatás és képzés tartalma, szervezeti felépítése tekintetében a **tagállamok** érintetlenül megőrizték kizárólagos kompetenciájukat. Az Amszterdami Szerződés, csakúgy, mint a nemrégiben hatályba lépett Nizzai Szerződés ebben a vonatkozásban nem változtatott a helyzeten, azaz az Európai Közösségről szóló Szerződés továbbra is megőrzi a tagállamok kizárólagos felelősségét, s ezekben a kérdésekben kizár mindegyik jogharmonizációt.

A tagállamok napjainkban is önállóan döntenek nemzeti oktatási, képzési rendszereik finanszírozásával, szervezeti felépítésével, az oktatás tartalmával, a képesítésekkel, stb. kapcsolatos valamennyi kérdésben. Ezért az európai oktatási, képzési rendszerek változatlanul igen sokszínű képet mutatnak. Lépten-nyomon tapasztalhatjuk azonban, hogy a közös tőről fakadt európai kultúra talaján, a nemzetek, államok sok évszázados együttélésének, az

eszmék bonyolult kölcsönhatásának eredményeként igen sok a közös vonás, a hasonlóság a nemzeti oktatási, képzési rendszerek felépítésében és működésében. Az elmúlt évtizedekben a kiterjedő globalizációs folyamat nyomán gyorsuló ütemű és erősödő közeledés (konvergencia) tapasztalható az oktatási, képzési rendszerek struktúrája, a képzési programok és a képesítések terén. Az Európai Unió oktatáspolitikája e közeledési folyamatot bátorítja és ösztönzi. A 2010-re megvalósítandó célok között kiemelten szerepel az európai oktatási, képzési rendszerek, valamint a szakképesítések, végzettségek minél teljesebb összehasonlíthatóságának és egybevetettségének, végeredményben az ún. egységes európai oktatási térség megteremtésének célja, ami teljes körűen lehetővé fogja tenni, hogy a közösségi állampolgárok bármelyik tagállamban akadálytalanul tanulhassanak tovább, és munkavállalóként, vállalkozóként kamatoztathassák megszerzett szakképzettségüket.

Az Európai Közösségről szóló Szerződés az oktatás, képzés területén a Közösség feladatait és hatáskörét abban jelöli meg, hogy a tagállamok közötti együttműködés ösztönzése és szükség szerinti kiegészítése révén előmozdítsa a tagállamokban a minőségi oktatás megteremtését. Az elmúlt évtizedek folyamán az Európai Unió égisze

alatt az oktatás, képzés szinte minden területén különböző programok formájában az intézmények és szakemberek szakmai együttműködésének, az információáramlásnak, a személyek oktatók, tanárok, diákok széleskörű cseréjének változatos formái alakultak ki. Magyarország már a 90-es évek dereka óta bekapcsolódhatott ezekbe az uniós együttműködési programokba. A csatlakozás nyomán a részvételünk teljes körűvé válik majd. Lehetőségünk lesz arra, hogy ne csak hallassuk hangunkat, hanem javaslatainkkal, elgondolásainkkal és természetesen szavazatunkkal aktív, egyenrangú formálói legyünk az Európai Unió oktatáspolitikájának.

3. A nyitott koordináció módszere új szakasz a tagállamok oktatáspolitikai együttműködésében

Az Unió ambiciózus stratégiájának megvalósítása érdekében – a tagállamok szerződésben garantált kizárólagos hatáskörének érintetlenül hagyása mellett – kialakulóban vannak az oktatáspolitikai együttműködés újszerű keretei. A közös gondolkodás és cselekvés számára elsősorban a 2000-ben beindított ún. nyitott koordináció módszere teremti meg a politikai, szakmai és természetesen a jogi kereteket. A nyitott koordináció menetében a tagállamok miután közösen elemezték az oktatás, képzés helyzetét az Unióban, a közösen levont következtetések alapján meghatározták a közösségi szinten megvalósítandó legfontosabb konkrét célokat. Az oktatási rendszerek fejlesztésének közös konkrét célkitűzései között szerepel például, hogy 2010-ig a tagállamokban a jelenlegi felére csökkenjen az iskolarendszerből érettségi nélkül kikerülő fiatalok aránya. Napjainkban a tagállamok a közösen kijelölt célok nemzeti keretek között történő gyakorlati megvalósításának programját és menetrendjét dolgozzák ki.

Az önállóan kimunkált programok végrehajtásához a tagállamok igénybe vehetik az ilyen célokra elkülönített közösségi pénzügyi forrásokat is. A programokról és azok megvalósításának eredményeiről a tagállamok kötelesek a Közösségnek beszámolni. E beszámolók alapján megtörténik majd a vállalt kötelezettségek teljesítésének közös értékelése, amit azután újabb célok közös kijelölésének a szakasza követ.

Magyarország már napjainkban is részese a nyitott koordináció folyamatának. Egyebek mellett vállalnia kell az oktatás, képzés területén a közösen megfogalmazott konkrét célokra a magyar nemzeti adottságok és szükségletek függvényében megállapított keretek és ütem szerinti végrehajtását.

A konkrét célok valóra váltásához Magyarország már 2004-től igénybe veheti a Strukturális Alapok révén rendelkezésre álló közösségi pénzügyi támogatási forrásokat. A 2004-2006 közötti időszakra szóló magyar **Nemzeti Fejlesztési Terv** jelenlegi tervezete az oktatás és képzés fejlesztésének céljaira **mintegy 250 M euró (kb. 65 Md Ft) közösségi támogatás** igénybe vételével számol.

Ezek tehát azok az oktatáspolitikai alapelvek, Európai Unió támogatási formák és eszközök, amelyeknek a hazai viszonyokra történő adaptálása, ill. célszerű igénybe vétele eredményeként az oktatás, képzés területén, ha nem is azonnal, de fokozatosan, esetenként csak esztendő múltán és elsőként csak a rendszerek szintjén érzékelhető javulás, érdemleges fejlődés következik be.

Előbb-utóbb azonban, az oktatási és képzési rendszerek valamennyi fontos szereplője, intézményfenntartók, diákok, tanárok és szülők egyaránt élvezhetik a tartalmi, szervezeti és infrastrukturális korszerűsítés áldásos következményeit. Az egyének a korábbiaknál jobb, kulturáltabb körülmények között olyan tudás és készségek birtokába jutnak majd, amelyeket évek múltán aktív életük során kamatoztathatnak. Ám a megszerzett korszerű ismeretek, képességek révén (pl. jó idegennyelvtudás) javulnak majd az egyének esélyei a csatlakozásból fakadó közvetlen előnyök kihasználása tekintetében is.

4. Tanulás külföldön

A külföldön történő tanulással kapcsolatban az Európai Unióban az évtizedek során keletkezett jogszabályok, kialakult eljárási rend és gyakorlat a legfontosabb uniós alapelvekből – a személyek Közösségen belüli szabad mozgásával, a nemzeti hovatartozás szerinti megkülönböztetés tilalmával kapcsolatos rendelkezésekből – vezethetők le. Az évek folyamán keletkezett jogszabályok tucatjai biztosítják, hogy a közösségi állampolgárok a Szerződésben rögzített jogaikat az oktatás, képzés területén Unió-szerte a mindennapi életben ténylegesen gyakorolhassák is. Az egyének tanulással kapcsolatos jogosultságai fokozatosan és lépésről-lépésre az egységes belső piac kialakulásával párhuzamosan bővültek és szilárdultak meg. A Közös Piac létrehozásáról szóló 1957. évi Római Szerződésben például az oktatás még, mint fogalom sem szerepelt, s egészen 1992-ig a Maastrichti Szerződés megszületéséig kellett várni arra, hogy az oktatás a közösségi jog részévé legyen.

A továbbiakban röviden áttekintjük, hogy jelen körülmények között az Unió tagállamaiban, a közösségi állampolgárok, következésképpen a csatlakozás pillanatától a magyar állampolgárok számára a hatályos közösségi szabályok szerint, milyen lehetőségek, milyen feltételekkel

A csatlakozás után

állnak rendelkezésre az oktatás, képzés különböző szintjeibe, formáiba történő bejutás és az azokban való részvétel tekintetében és, hogy a lehetőségekkel miként lehet majd élni. Arra természetesen már csak területi okokból sincs mód, hogy ismertetjük 15 (majd 2004-től a Magyarországon kívüli 24) tagállam sok tízezer oktatási, képző intézményében a nem honos közösségi állampolgárok tanulásával, képzésével kapcsolatban alkalmazott nemzeti jogszabályokat és helyi rendelkezéseket, ezért azoknak a legfontosabb uniós jogszabályoknak, eljárási szabályoknak a sommás bemutatására szorítkozunk csak, amelyeket a tagállamoknak a Szerződésből fakadó kötelezettségeik alapján saját jogrendjükbe, oktatás-képzési rendszerükbe kötelezően át kellett, ill. át kell ültetniük.

4.1 A külföldi munkavállalás során eltartott, tanköteles korú gyermek oktatása

A személyek, ezen belül kiemelten a munkavállalók, önálló vállalkozók szabad mozgása a Közösség egész területén az egységes európai piac lényegét kifejező négy alap-szabadság egyike. Ahhoz, hogy a munkavállalók és az önálló vállalkozók ténylegesen élhessen tudjanak a Szerződésben garantált szabad mozgás jogával, azaz közösségi állampolgárként az Unió területén bárhol munkát vállaljanak, vagy önálló vállalkozóként letelepedjenek elengedhetetlen, hogy családjukat, gyermekeiket is magukkal tudják vinni. Ehhez egyebek között az is szükséges, hogy az ún. migráns munkavállalók/önálló vállalkozók gyermekei megfelelő oktatásban részesüljenek az őket befogadó országban. Ennek biztosítására már a hatvanas-hetvenes években több kötelező érvényű jogszabály született. A migráns munkavállalók szabad mozgásáról, s gyermekeik oktatásáról szóló tanácsi rendelet és irányelv, valamint e rendelkezések Európai Bírósági értelmezései kötelezik a tagállamokat, hogy a közösségi munkavállalók gyermekeit saját állampolgárságú gyermekeikkel azonos módon kezeljék „az általános oktatásba, a szakképzésbe és átképzésbe való bejutás terén” és az abban való részvétel tekintetében. A rendelkezések azt is előírják a befogadó tagállam részére, hogy a migráns munkavállaló gyermekeinek a beilleszkedését elősegítendő a helyi viszonyok szerinti tankötelezettség időtartamára lehetőség szerint **tandíjmentességet** biztosítsanak.

A gyermekeknek az új környezetükbe való beilleszkedésük segítésére a befogadó állam hatóságainak gondoskodniuk kell arról is, hogy a tanulók ingyenes oktatás (külön foglalkozás) keretében **elsajátíthassák** a befogadó állam hivatalos, vagy, ha több hivatalos nyelv létezik (pl. Belgiumban) az egyik **hivatalos nyelvét**. A befogadó ország hatóságainak, a gyermekek származása szerinti ország hatóságaival együttműködve a szokásos oktatással összehangolva gondoskodniuk kell továbbá arról is, hogy a **tanulók megismerkedjenek saját hazájuk történetével, kultúrájával és nyelvével**.

Az iskoláskorú gyermekeket megillető szociális juttatások kérdésében az elmúlt évtizedek során számos vita, nézeteltérés támadt a migráns munkavállaló szülők és az őket befogadó ország iskolafenntartó hatóságai között. Ezekre a vitákra gyakran az Európai Bíróság ítéletei, állásfoglalásai tettek pontot. Az Európai Bíróság döntéseit követően, egyértelmű, hogy a migráns munkavállaló gyermeke **jogosult mindazon szociális juttatások, kedvezmények, támogatások (pl. tanszer- és tankönyvszegély, utazási, étkezési támogatás) igénybe vételére**, amelyekben a befogadó ország tanulói részesülhetnek.

A fenti lehetőségekkel, kedvezményekkel **csak és kizárólag a migráns munkavállalók és önálló vállalkozók** gyermekei élhetnek és csak állami, önkormányzati fenntartású iskolákban, szakképző intézményekben. Magániskolákban, ahol a befogadó állam polgárainak is fizetniük kell gyermekeik taníttatásáért, a magyar gyermekeket sem illeti meg a tandíjmentesség. (A magániskolák számára az azonban a tagállamok többségében nem éri el az 5 %-t.)

4.2 Magyarországon maradó szülők által tanulni küldött gyermek oktatása

A fenti jogok nem illetik meg a magyar gyermekeket az olyan esetekben, ha Magyarországon maradó és dolgozó szülei valamelyik tagállamba mondjuk nyelvtanulás céljából ismerőskökhöz, rokonokhoz küldik őket tanulni. Ilyenkor a gyermekek felvételével, oktatásával kapcsolatos kérdésekben a befogadó állam idevágó hatályos szabályozása az irányadó. Fontos egyidejűleg ugyanakkor azt is hangsúlyozni, hogy a fizetendő tandíj tekintetében ebben az esetben is következetesen kell alkalmazni a diszkrimináció tilalmát, azaz közösségi állampolgártól – ebben az esetben annak gyermekétől – nem lehet magasabb tandíj fizetését megkövetelni, mint amit a befogadó állam vagy intézmény saját honos állampolgáraitól megkövetel.

4.3 A migráns munkavállalók részvétele a szakmai át-és továbbképzésekben

A közösségi jogszabályok értelmében a migráns munkavállalót a befogadó ország munkavállalóival azonos jogok és kedvezmények illetik meg a szakképző intézményekben, átképző központokba történő bejutás tekintetében. E téren is tilos a migráns hátrányos megkülönböztetése, lett legyen az illető férfi, vagy nő. Az igénybe vehető jogosultságok és kedvezmények (pl. képzési támogatás, tanulmányi szabadság, stb.) természetesen tagállamonként (tartományonként), sőt szakmánként is változnak, a lényeg ebben a vonatkozásban is az egyenlő elbánás következetes érvényesítése.

4.4 Felsőfokú továbbtanulás egyénileg

4.4.1 Felvételi eljárás

A közösség egyik „legszenvedőbb” alapelve a nemzeti hovatartozás miatti megkülönböztetés tilalma. Ennek az alapelvnek a tagállamok kötelesek érvényt szerezni a felsőoktatási intézményekben történő felvétel és az ott folytatott tanulmányok tekintetében egyaránt, azaz minden közösségi állampolgárt a befogadó ország állampolgáraival azonos elbánásban kell részesíteni mind a felsőoktatási intézményekben történő bejutás, mind az ottani tanulmányok folytatása tekintetében. Az uniós jogszabályok kategorikusan tiltják, hogy a felsőoktatási intézmények a nem honos közösségi állampolgárokra magasabb beiratkozási, vagy tandíjat vessenek ki, mint saját állampolgárságú diákjaikra. Ha az adott országban, ill. intézményben nincs beiratkozási díj, vagy nincs tandíj, ezt a gyakorlatot

értelemszerűen ki kell terjeszteni valamennyi közösségi állampolgársággal rendelkező diákra. Hasonlóképpen, amennyiben az adott ország, adott intézményébe felvételi vizsga nélkül nyernek felvételt a szóban forgó ország diákjai, akkor azonos elbánás illet meg valamennyi közösségi állampolgárságú diákot. A csatlakozás után tehát minden érettségi bizonyítvánnyal rendelkező magyar fiatal korlátozások és megszorítások nélkül jelentkezhet felvételre az Unió bármelyik tagállamának bármelyik felsőoktatási intézményébe.

A felvételi feltételek természetesen intézményenként változnak. Mindenkinek önérdeke, hogy a lehető legáltalánosabban megismerje az általa kiválasztott intézményben hatályos felvételi, tanulmányi, valamint pénzügyi feltételeket. A felvételi feltételek között mindenkor szerepel annak a nyelvnek a megfelelő szint ismerete, amelyen az adott intézményben az oktatás folyik. Néhány országban (Nagy-Britannia, Németország, stb.) a külföldi állampolgárok felvételének előfeltétele olyan nyelvvizsga-bizonyítvány bemutatása, amely esetenként Magyarországon is megszerezhető.

Az azonos elbánás elvének alkalmazása azonban nem terjed ki az ösztöndíjra, a diákhitelre vagy egyéb hasonló szociális természetű támogatásra, juttatásra. A közösségi állampolgárt ugyanis csakis abban az esetben illetik meg a befogadó állam polgáraival azonos juttatások, kedvezmények (pl. kollégiumi elhelyezés, ösztöndíj, diákhitel, stb.), ha egyrészt a tanulmányok megkezdése előtt munkavállalóként dolgozott az adott tagállamban, másrészt a választott tanulmányai vagy természetüknél fogva kapcsolódnak előző munkájához, s bizonyíthatóan nem azért helyezkedett el a befogadó államban, hogy ott később felsőfokú tanulmányokat folytasson, vagy ha önhibáján kívül vált munkanélkülivé. A magyar diák előzetes külföldi munkavállalás nélkül tehát nem tarthat igényt a befogadó ország diákjait megillető ösztöndíjra, diákhitelre, vagy egyéb jóléti természetű juttatásra. Ez gyakorlatilag annyit jelent, hogy a diáknak magának kell megélhetéséről gondoskodnia.

4.4.2 A tanulmányi célú tartózkodási engedély megszerzésének feltételei

A főiskolai, egyetemi tanulmányok folytatásának magától értetődő előfeltétele, hogy a közösségi állampolgárságú diák tanulmányainak időtartamára szólóan jogszerűen az érintett országban tartózkodhasson. Mindössze 10 esztendője annak, hogy a közösségi állampolgárok lehetőséget kaptak tanulmányaik folytatása céljából tartózkodási helyük szabad megválasztására a Közösség egész területén. A Római Szerződés aláírásától számítva tehát közel négy évtizednek kellett eltelnie ahhoz, hogy a közösségi állampolgárokat ne csak a munkavállalás, hanem a tanulás címén is alanyi jogon megilletse a Közösségen belüli szabad mozgás.

Az 1993-ban született idevonatkozó irányelv egységes elvek mentén szabályozta ezt a kérdést. Kötelezte a tagállamokat, hogy nemzeti jogrendjük keretein belül alkossanak olyan jogszabályt, amely lehetővé teszi területükön a közösségi állampolgárok tanulmányi célú tartózkodását. A szóban forgó irányelv ugyanakkor felhatalmazza a

tagállamokat arra, hogy a tanulmányi célú tartózkodási engedély kiadása előtt meggyőződjenek arról, hogy a diák rendelkezik-e a megélhetéséhez szükséges anyagiakkal és betegbiztosítással. Amennyiben a hatóságok eme feltételek meglétéről megbizonyosodtak, kötelesek a kérvényező (és felesége, valamint gyermekei) részére meghatározott időtartamra (pl. egy tanévre) a tartózkodási engedélyt kiadni. Amennyiben a későbbiekben a hatóságok meggyőződnek arról, hogy az érintett ténylegesen tanulmányokat folytat, tartózkodási engedélyét meghosszabbítják. A csatlakozás után amennyiben magyar állampolgár valamelyik tagállamban felvételt nyer egy felsőoktatási intézménybe, az intézmény székhelye szerint illetékes igazgatási szervnél (rendőrkapitányság, bevándorlási hivatal kirendeltsége, stb.) kell tartózkodási engedélyért folyamodnia. A kérelem benyújtása előtt feltétlenül tájékozódnia kell arról, hogy a hatóságok milyen igazolások bemutatását igénylik a megélhetéshez szükséges anyagiak meglétéről. Néhány országban megelégednek azzal, ha a kérvényező nyilatkozik a hatóságok előtt, hogy rendelkezik a megélhetéséhez szükséges anyagiakkal. Többnyire azonban megkövetelik a megfelelő készpénz birtoklását igazoló bankfolyószámla kivonat bemutatását. Fontos tudni, hogy a diák közvetlen hozzátartozója, pl. felesége a férje jogán részére kiadott tartózkodási engedély birtokában akár munkát is vállalhat (még akkor is ha nem közösségi állampolgár).

4.5 Ösztöndíjas programokban történő részvétel

A Közösség az oktatás, szakképzés területén az Európai Unióról szóló szerződésben rögzített feladatai jelentős részének az ún. közösségi akcióprogramokkal tesz eleget. Az oktatási, szakképzési közösségi programok egyik alapvető célja a közoktatásban, szakképzésben és a felsőoktatásban az oktatói/tanári és diák mobilitás előmozdítása. A programok e cél megvalósítását részben a mobilitási programok részleges finanszírozásával, részben a mobilitás intézményes kiépítését segítő akciókkal és speciális programokkal (pld. az Európai Kreditátviteli Rendszer széleskörű bevezetésével) támogatják. A 1995-ben beindított és 2000-ben megújított Socrates és Leonardo da Vinci akcióprogram keretében az Európai Bizottság koordinációja mellett bonyolított különböző mobilitási akciók, a köz- és felsőoktatásban, továbbá a szakképzés területein évente tanárok, szakoktatók, tanulók, diákok tízezrei számára teremtettek és teremtenek lehetőséget más tagállamban történő tanulásra, szakmai-üzemi gyakorlatra, tapasztalatcserére, szakmai-személyi kapcsolatok építésére. A Leonardo da Vinci program mobilitási akciói nem csak középfokú szakképző intézetek tanulói és egyetemi, főiskolai hallgatók kapcsolódhatnak be, hanem szakmunkás fiatalok is. A kedvezményezettek képzőintézményekben és vállalatoknál akár egy éves időtartamú szakmai gyakorlatra is lehetőséget kapnak.

A Socrates és a Leonardo da Vinci programokban részt vettek száma a közelmúltban lépte túl az 1 millió főt. A közösségi programok, így a mobilitási programok költségeinek nagyobb részét az Európai Unió finanszírozza. Általában a költségek kisebb hányadát a kedvezményezett diáknak magának kell viselnie. A programok tartalmáról, az egyes akciók prioritásairól az Unió vezető testületei határoznak. A támogatásokat a tagállamok oktatási, szakképző intézményei, valamint a mobilitási akciókban résztvevők egyénileg pályázati úton nyerhetik el. A pályázatok nyilvános kiírásáról és az érdekeltek tájékoztatásáról a

A csatlakozás után

tagállamokban működő Socrates ill. Leonardo da Vinci nemzeti irodák gondoskodnak. A pályázatok többségét is a nemzeti irodák által felkért szakértői bizottságok bírálják el. Néhány ún. központosított akció esetében a pályázatokat az Európai Bizottság által felkért szakértők Brüsszelben bírálják el.

Magyarország a többi tagjelölt országgal egyetemben, 1997. óta vesz részt a Socrates és a Leonardo da Vinci programokban. A programok keretében az elmúlt 5 esztendő során több mint 5000 főiskolai, egyetemi hallgató, szakközépiskolai tanuló, ill. szakmunkás fiatal kapott lehetőséget résztanulmányok folytatására, nyelvtanulásra, szakmai gyakorlatra valamelyik tagállam oktatási intézményében, ill. vállalatánál. A Socrates program keretében folytatott résztanulmányok a magyarországi anyaintézmény általi elismertetésére az Európai Kreditátviteli Rendszer (ECTS) ad lehetőséget. A Leonardo da Vinci program keretében végzett külföldi szakmai gyakorlatról a résztvevők az Európai Bizottság által egységesített igazolást (Europass) kaphatnak. A Socrates program keretében az általános és középiskolák, szakközépiskolák pedagógusai számára tapasztalatcsere jellegű tanulmányutakon való részvételre is lehetőség nyílik. Az egyetemi, főiskolai oktatók pedig kutatómunkára, vendégtanári feladatok ellátására vállalkozhatnak.

Magyarországon a közösségi akcióprogramokkal kapcsolatos valamennyi feladatot az Oktatási Minisztérium szakmai felügyelete mellett működő TEMPUS Közalapítvány keretében létesült Socrates és Leonardo da Vinci nemzeti irodák látják el. Az irodák minden évben kötelesek nyilvánosan meghirdetni az érintett oktatási intézményekben a pályázatokat. A pályázatok a TEMPUS Közalapítvány honlapján is olvashatók.

Magyarország csatlakozását követően a pályázatok kiírásában és lebonyolításában, a nyertes pályázók részvételi feltételeinek tekintetében nem lesz változás. A programokban történő magyar részvétel költségeit azonban a tagság pillanatától teljes mértékben az Unió központi költségvetése állja majd, s Magyarország szavazati joggal vehet részt a programokkal kapcsolatos közösségi döntések meghozatalában.

5. A pedagógusok munkavállalási lehetőségei a tagállamokban

A 70-es-80-as években sok vita folyt arról az Európai Közösség tagállamaiban, és magában az Európai Bizottságban, hogy a pedagógus a közösségi jog értelmében egyáltalán munkavállalónak minősül-e, s irányadóak-e a pedagógusokra nézve a Szerződésnek, valamint az ún. másodlagos közösségi jognak a személyek (munkavállalók) szabad mozgására vonatkozó rendelkezései. Az Európai Bíróság iránymutató ítéletei már a 80-as években döntést hoztak ebben a kérdésben. Az Európai Bíróság kimondta, hogy noha az oktatás nem tárgya a Szerződésnek (ez 1992. óta megváltozott!), a személyek szabad mozgására vonatkozó alapjog a Közösség minden polgárát megilleti. A Bíróság azt is kimondta, hogy a pedagógus, noha szellemi munkás, ugyanúgy javadalmazás fejében szolgáltatást nyújt, mint a termelő, vagy szolgáltatási szektorban foglalkoztatott munkavállaló. Végül a Bíróság azt is megállapította, hogy a pedagógus esetében – noha többnyire közszolgáltatásban foglalkoztatott munkavállaló – a tagállamok nem élhetnek a Szerződésben, a közszolgáltatásban foglalkoztatottakra alkalmazható nemzeti hovatartozás

szerinti preferenciálással. Ez utóbbi szerint ugyanis a közhatalom gyakorlásában résztvevők (pl. bírák, rendőrök, köztisztviselők) alkalmazásakor a tagállamok kivételt tehetnek, és saját állampolgáraikat preferálhatják. A Bíróság megállapította: jóllehet a pedagógus közszolgálati alkalmazott, ténylegesen semmilyen módon nem vesz részt a közhatalom gyakorlásában. A pedagógus tehát közösségi munkavállaló, s ebben a minőségében a Közösség egész területén megilleti a szabad munkavállalás joga. Az állásajánlatok kapcsán a nem honos közösségi állampolgárságú pedagógus jelentkezését a befogadó állam pedagógusával egyenlő mérce szerint kell elbírálni. Az Európai Bíróság azonban egy kivételt tett, nevezetesen kimondta, hogy a pedagógustól minden esetben megkövetelhető a befogadó ország nyelvének „arányos”, azaz az adott pedagógiai feladat ellátásához szükséges szintű ismerete.

A csatlakozás pillanatától tehát a magyar pedagógus munkavállalás céljából szabadon mozoghat azokban a tagállamokban, amelyek a magyar munkavállalók előtt megnyitották munkaerő-piacukat. A magyar pedagógus ezekben az országokban szabadon jelentkezhet a meghirdetett tanári, tanítói állásajánlatokra. Számolnia kell azonban azzal, hogy megkívánhatják tőle a pedagógiai feladatellátással arányos nyelvismeretet. Természetesen a pedagógus munkavállalásának is előfeltétele a Magyarországon szerzett szakképzettség szakmai elismertetése.

6. A Magyarországon szerzett végzettség, szakképesítés elismerése a tagállamokban

Már a Közös Piac alapítói is felismerték a szakképesítések kölcsönös elismerése és a személyek szabad áramlása közötti szoros kapcsolatokat: az 1957. évi Római Szerződés, pl. előírta a Bizottság számára a kölcsönös elismerésről rendelkező közösségi szabályokra vonatkozó javaslatok kidolgozását. Az elmúlt évtizedek során az oklevelek és szakképesítések kölcsönös elismerésének biztosítására egy sor fontos jogszabály született. Az így létrejött bonyolult elismerési rendszer tökéletesítésére és egyben egyszerűsítésére irányuló munkálatok jelenleg is folynak.

Az elismerés rendszere a diplomák, oklevelek és egyéb képzettségek megszerzését igazoló hivatalos bizonyítványok **tanulmányi célú és munkavállalási célú** elismerésének határozott és világos megkülönböztetésére épül.

6.1 Tanulmányi célú elismerés

Az oklevél, végzettségi szint tanulmányi célú elismerésére, miként erre maga a kifejezés is utal, akkor van szükség, ha a közösségi állampolgár egy másik tagállamban kíván továbbtanulni, magasabb szintű tanulmányokat folytatni, vagy éppenséggel folytatni óhajtja megkezdett tanulmányait. A tanulmányi célú elismeréssel kapcsolatos kérdések a tagállamok kizárólagos hatáskörébe tartoznak, ezért e területen közösségi szabályozás nem létezik. Következésképpen a tagállamok saját belső jogrendjük, valamint oktatási, képzési rendszerük belső logikájából kiindulva mérlegelhetik, hogy egy másik tagállamban

szerzett oklevél, vagy megkezdett felsőfokú tanulmány saját oktatási rendszerükkel összevetve minek feleltethető meg, azaz mivel „ekvivalens”. Ezt az ekvivalenciát kérelemre a képzettség, ill. a választott továbbtanulás szempontjából illetékes felsőoktatási intézmény vagy a tagállamban – illetve annak tartományában – erre kijelölt központi hatóság állapítja meg. Az oklevél elismerését tehát rendszerint attól az oktatási intézménytől kell kérni, amelyben a tanulmányokat folytatni kívánják.

Az oklevelek, bizonyítványok kölcsönös elismeréséről Magyarország az uniós tagállamok közül Németországgal, Ausztriával és Spanyolországgal kötött kétoldalú nemzetközi szerződést. Ezek az ekvivalencia-egyezmények a további tanulmányok megkezdése, a résztanulmányok beszámítása és a megszerzett címek használata szempontjából írnak elő kölcsönös elismerést.

6.2 Munkavállalási célú elismerés

Az oklevelek, szakképesítések munkavállalási célú elismerésére olyan esetekben van szükség, amikor egy közösségi állampolgár nem a származása szerinti

tagállamban akar munkát vállalni, önálló vállalkozóként le kíván telepedni, vagy valamilyen ún. szabadfoglalkozást (pl. ügyvéd, orvos) szándékozik űzni. Itt két esetet kell megkülönböztetnünk aszerint, hogy az űzni kívánt foglalkozás **szabályozott vagy nem szabályozott** szakmának minősül-e. **Szabályozott szakma** az a szakma, amelynek megkezdése, illetve gyakorlása egy államilag szabályozott képzés eredményeként szerzett oklevél, bizonyítvány vagy képzésről szóló egyéb okirat birtoklásához kötött, így tehát az adott szakma gyakorlása nem mindenki számára engedélyezett. Az európai közösségi jog hatálya alá azok az esetek tartoznak, amikor uniós állampolgár uniós tagállamban szerzett bizonyítványával szabályozott szakmát kíván gyakorolni egy másik tagállam területén. A nem szabályozott szakmák esetében ezzel szemben, a szakmai elismerés kérdésében a tagállam illetékes hatósága nemzeti, belső rendelkezései szerint járhat el és dönthet, így ezt az esetet a továbbiakban nem tárgyaljuk. Szabályozott szakma esetén **automatikus** illetve **könnyített** elismerési eljárás lehetséges:

6.2.1 Automatikus elismerés

Az általános orvos, a fogorvos, a gyógyszerész, az állatorvos az építész az ápolónő és a szülésznő szakképzettségek elismerése automatikus lesz, mivel ezek esetében valamennyi tagállamban, valamint az Európai Gazdasági Térség további államaiban (Norvégia, Svájc) és a csatlakozó országokban is megtörtént a képzés összehangolása. Az automatikus elismerés azt jelenti, hogy a hatóságok nem vizsgálják és nem is vizsgálhatják az adott diplomához vezető képzés milyenségét, mert az Unióból származó oklevelet az ágazati irányelveknek megfelelően az elismerést végző ország oktatási intézményeiben megszerzett oklevéllel automatikusan azonosnak kell tekinteni. (Más kérdés az, hogy az uniós tagországok többségében a foglalkozás gyakorlását egyéb feltételekhez is kötik, pl. erkölcsi bizonyítványhoz, feddhetetlenségi igazoláshoz, nyelvtudáshoz stb.)

6.2.2 Könnyített elismerés

Valamennyi többi szabályozott szakmában – a fenti hét hivatás kivételével – a szakmai elismerésről a szakképesítés megszerzéséhez szükséges tanulmányi idő függvényében az elismerés, ún. első, második és harmadik általános rendszeréről szóló irányelvek intézkednek. A három általános rendszer gyakorlatilag felöleli valamennyi szakképzettség szakmai elismerését. A rendelkezések hatálya kiterjed az egyszerű fizikai foglalkozásoktól kezdve, a legváltozatosabb kereskedelmi és szolgáltatási ágazatokon űzött szakmákon át a felsőfokú szakképesítésekre is.

Az elismerés fő szabályai mindhárom rendszerben azonosak. A szakmai elismerést az arra kijelölt nemzeti hatóságnál kérvényezni kell. A kérvényhez természetesen az elismerési hatóság által meghatározott formában (pl. hiteles fordításban) csatolni kell az előírt iratokat, okmányokat. A szakmai elismerés iránti kérvény általában díjköteles. Az elismerésre jogosult hatóság köteles a kérelmet 4 hónapon belül elbírálni.

A jogszerűen kiállított oklevél elismerését arra hivatkozva, hogy nem megfelelő képzés után szerezték, nem lehet elutasítani, legfeljebb kiegészítő feltételként szakmai gyakorlat igazolását, alkalmazkodási időszak teljesítését vagy alkalmassági/különbözeti vizsga letételét lehet előírni. A szakmai gyakorlat igazolása, abból a feltevésekből ered, hogy a gyakorlati tapasztalat pótolja a képzés időtartamának különbségét. Az alkalmassági vizsga során a kérelmező tudásáról ad számot, az alkalmazkodási időszak tartama alatt pedig szakember segítségével szerzi meg a szakma gyakorlásához szükséges szaktudást. Az alkalmassági vizsga és az alkalmazkodási időszak kizárólag vagylagosan írható elő, és ha jogszabály kivételt nem tesz, a kérelmezőt illeti meg a választás joga a két intézkedés között. Újabb az elismerés feltételeként a tagállamok előírják a befogadó ország hivatalos nyelvének „ésszerű szinten” történő ismeretét is.

Minden tagállam létrehozott egy információs központot annak érdekében, hogy az elismerést kérők minél könnyebben és gyorsabban tájékozódhassanak arról, hogy az adott országon belül hová kell fordulniuk oklevelük elismerése végett. Főszabályként elmondható, hogy a szakképzettség elismerését valamely hatóság (például minisztérium) vagy szakmai szervezet (kamara) végzi. Jó tudni, hogy Németországban és Ausztriában az oktatásügy a szövetségi tartományok/államok hatáskörébe tartozik. A szakmai elismerés kérdéseiben is a tartományi hatóságok, s nem a szövetségi kormány szervei hivatottak dönteni.

Azokban a tagállamokban, amelyek a csatlakozás pillanatában megnyitják munkaerő-piacukat a magyar munkavállalók előtt, értelemszerűen a magyar állampolgárokra nézve is hatályba lépnek a szakmai elismerésre vonatkozóan a nemzeti jogrendbe áttüztetett közösségi jogszabályok. Amennyiben magyar állampolgár munkavállalás, letelepedés okán Magyarországon szerzett szakképesítését el kívánja ismertetni, ajánlatos megismerkednie az érintett szakmára vonatkozóan az adott tagállamban (szövetségi tartományban) hatályos szakmai elismerési követelményekkel (szabályozott vagy nem szabályozott szakmáról van-e szó, az előbbi esetében melyek a gyakorolni szándékozott szakmában az elismerés kritériumai, szükség van-e erkölcsi bizonyítványra, követelmény-e

A csatlakozás után

az előzetes szakmai gyakorlat megléte, stb.). Feltétlenül ajánlatos az elismerési hatóságtól precíz és részletes információkat beszerezni arról, hogy magyarországi szakképesítés elismeréséhez milyen dokumentumokat – Magyarországon beszerezendő igazolásokat – és milyen formában kell az elismerésre irányuló kérvényhez csatolni.

7. A továbbtanulást, résztanulmányok folytatását segítő egyéb eszközök

7.1 A NARIC információs irodák európai hálózata

A 80-as évek derekán jött létre a tanulmányi célú elismeréssel foglalkozó nemzeti hatóságok (ún. NARIC – National Academic Recognition Center) egységes európai hálózata. A hálózat egyik legfontosabb feladata, hogy az érdeklődők számára tájékoztatást adjon a tagállamokban a felsőoktatási továbbtanulási lehetőségekről és követelményekről.

Ha a végzős magyar diák külföldön szeretné megkezdeni, vagy folytatni felsőfokú tanulmányait, ill. magasabb szintű tanulmányokat kíván folytatni, feltétlenül érdemes az Oktatási Minisztériumban működő magyar NARIC Irodánál a lehetőségek és a követelmények felől tájékozódni.

7.2 Az egységes Oklevél Melléklet

A 80-as évek végén dolgozták ki, majd a 90-es évek legvégén többek között Magyarország közreműködésével alkották meg annak az egységes diploma mellékletnek a modelljét, amely jelentős mértékben hozzásegít ahhoz, hogy elsősorban a továbbtanulás szempontjából összehasonlíthatóvá és valamennyi nemzeti rendszer viszonyai között értelmezhetővé váljanak a más tagállamok felsőoktatási intézményeiben szerzett legkülönbözőbb képesítések. Az egységes Oklevél Melléklet tárgyyszerű információkat nyújt nemcsak a szóban forgó hallgató tanulmányainak tartalmáról és előmeneteléről, hanem az érintett tagállam oktatási és képesítési rendszeréről is. A jelenleg hatályos felsőoktatási törvény lehetőséget ad az intézmények számára, hogy kérelemre angol vagy francia nyelven kiadják az egységes Oklevél Mellékletet.

Ha egy magyar diák főiskolai/egyetemi tanulmányait befejezve valamelyik tagállamban tovább kíván tanulni, ajánlatos az Oklevél Melléklet beszerzése. Ennek a dokumentumnak a birtokában könnyebben elismertethető a Magyarországon szerzett végzettség. Az egységes Oklevél Melléklet kiállítását a végzettség szerinti oktatási intézménynél kell kérvényezni.

7.3 Az Európai Kreditátviteli Rendszer (ECTS)

A kreditátviteli rendszer olyan egységes elvek és kritériumok szerint kidolgozott értékelési rendszer, amely összehasonlíthatóvá teszi a tagállamok különböző felsőoktatási intézményeiben folytatott tanulmányokat és az ott elért egyéni előmenetelt. A rendszer azáltal könnyíti meg érdemlegesen a hallgatói mobilitást, hogy a gyakorlatban lehetőséget teremt az egyik intézményben elvégzett tanulmányok egy másik intézmény általi elfogadására, s ezáltal a tanulmányok folytatására. A kreditrendszer az ún. kredit-egységre épül. A kredit egység gyakorlatilag a tanulmányokra fordított munkaidőt (egyéni tanulást, előadásokon, gyakorlati foglalkozásokon való részvételt) ismeri el, de csak abban az esetben, ha a hallgató sikeresen

számot adott (szóbeli, írásbeli kollokvium, beszámoló, stb. formájában) tanulmányi kötelezettségeinek teljesítéséről. A sikeresen letett vizsgák is szaporítják a hallgató által birtokolt kredit egységek számát.

Az Európai Unió ösztönzi és támogatja, hogy a tagállamok felsőoktatási intézményei az Európai Kreditátviteli Rendszer keretében kétoldalú megállapodásokat kössenek egymással, ezzel is segítve a képzési programok, a képzettségek jobb összehasonlíthatósága révén a mobilitást. Hazánkban kormányrendelet kötelezi a felsőoktatási intézményeket, hogy a rendeletben megállapított egységes elvek és szempontok szerint dolgozzák ki és legkésőbb 2003. derekáig vezessék be a hallgatók tanulmányi előrehaladásának kreditalapú mérését és nyilvántartását. Az ECTS alapú kreditrendszer általános magyarországi bevezetése lehetőséget teremt arra, hogy a hazai felsőoktatási intézmények kreditátviteli megállapodást kössenek európai partner-intézményekkel, ami további lendületet adhat a hallgatói mobilitásnak.

A kreditrendszerre áttért hazai felsőoktatási intézmények hallgatói, amennyiben valamelyik tagállamban kívánnak résztanulmányokat folytatni, feltétlenül tudakolják meg, hogy egyetemük/főiskolájuk kötött-e valamelyik európai intézménnyel ECTS megállapodást.

KUTATÁS ÉS FEJLESZTÉS

1. Az EU kutatás-fejlesztéspolitikája

Az Európai Unió 2000-ben megfogalmazta célkitűzését az Európai Kutatási Térség megvalósítására, amely az Európai Unió tagországainak és az Európai Bizottságnak azon közös törekvését fejezi ki, hogy 2010-re Európát a világ legversenyképesebb és legdinamikusabb régiójává fejlessze.

A cél elérése érdekében a 2000. évi GDP-arányos 1,9 %-os átlagos kutatás-fejlesztési ráfordításokat 2010-re 3 %-ra kívánják növelni. Az Európai Kutatási Térség megvalósításának eszközéül az egyes tagországok nemzeti kutatás-fejlesztési politikáját, az EU Kutatási, Technológiafejlesztési és Demonstrációs Keretprogramjait – ezek között a 6. Keretprogram 2002. végén kezdődött el és 2006-ig tart – valamint az iparszövetségek innovációs, kutatási tevékenységét jelölték meg. A közös, EU-szintű kutatás-fejlesztési tevékenységnek emellett fontos részét képezik a Strukturális Alapok, amelyekből egyre nagyobb rész jut kutatás-fejlesztési, innovációs célok támogatására az egyes – főként elmaradott – európai régiókban.

2. A magyar kutatók, innovációs közösségek kutatás-fejlesztési pályázatokban történő részvétele

A legjelentősebb, nemzetközi kutatás-fejlesztési program, amelybe a magyar kutatók, fejlesztők már ma is az Európai Unió tagországaival azonos feltételekkel és jogokkal kapcsolódhatnak a már fentebb említett 6. Kutatás, Technológiafejlesztési és Demonstrációs Keretprogram. Magyarország az Európai Kutatási Térség megvalósításába már a tagság előtt közvetlenül bekapcsolódott azáltal, hogy a 6. Keretprogramhoz 2002. októberében társult, ezen túlmenően fokozatosan bekapcsolódunk az európai tagállamok kutatás-fejlesztési erőfeszítéseit összehangoló fórumokba. A magyar kutatók részvétele a K+F célú pályázatokban nem előzmény nélküli, hiszen projekt alapon már a 4. Keretprogram során megkezdődött az együttműködés, és kutatóink, vállalatunk gyakorlatilag az EU tagállamokkal azonos jogokkal vehettek részt az 1998-2002 között futó 5. Keretprogramban is. A 6. Keretprogram új kihívásokat jelent, mert nagyobb, integráltabb projektekkel, az élenjáró tevékenységet elismerő kiválósági hálózatokban kell majd a képességeinket összemérni versenytársainkkal. Néhány tudományterület ígéretes eredményekkel bír, amelyek azzal biztatnak, hogy sikeresek lehetnek a 6. Keretprogramban is. Emellett nagyon fontos lenne, hogy a magyar kis és középvállalatok az eddigieknél intenzívebben kapcsolódjanak be a programokba, hiszen az EU 6. Keretprogramjának 17,5 milliárd eurós összköltségvetéséből mintegy 15%-ot szánnak a KKV-k számára.

3. Magyarország felzárkózása az európai kutatás- és fejlesztés élvonalához

Az EU-tagsággal Magyarország részesévé válik annak a törekvésnek, hogy Európát az innovációra, a tudomány- és technológiára alapozott közös erőfeszítéssel a világ élenjáró régiójává tegyük. Alapvető érdekünk már ma is, hogy kutatás-fejlesztési politikánkat illesszük mind a keretprogramokban megfogalmazott prioritásokhoz, mind pedig azokhoz a törekvésekhez, amelyeket az EU-ban a tudomány és technológiapolitika területén élenjáró országok képviselnek. Kutatás-fejlesztési politikánk fő célkitűzése az, hogy Magyarország EU tagként eredményeivel hozzá tudjon járulni az Európai Kutatási Térség céljainak megvalósításához, jelentősen növekedjen – különösen az üzleti szféra, a vállalatok részéről – az innovációs aktivitás, a kutatás-fejlesztési ráfordítások. A jelenleg kidolgozás alatt lévő Nemzeti Fejlesztési Terv külön alprogramot szentel a kutatás és innováció kérdéskörének és ebben operatív programjainkat, intézkedéseinket úgy fogalmazzuk meg, hogy a tagságunk után megnyíló Strukturális Alapok felhasználása során minél nagyobb részt fordíthassunk innovációs céljaink megvalósítására. Ennek a politikának fontos elemét képezi, hogy a kutatás-fejlesztés infrastruktúráját fejlesszük és elősegítsük, hogy

a tudomány eredményei az üzleti szférában, a vállalatok termékeiben és szolgáltatásaiban hasznosulhassanak.

Hasznos honlapok

- Oktatási Minisztérium: <http://www.om.hu>
- Magyar Ekvivalencia és Információs Központ (információk a tanulmányi célú és szakmai elismerés kérdéseiről): <http://www.ekvivalencia.hu>
- Tempus Közalapítvány (Socrates és Leonardo da Vinci nemzeti irodák): <http://www.tpf.iif.hu>
- Európai Unió: <http://europa.eu.int>
- Európai Bizottság, Oktatási Főigazgatóság: http://europa.eu.int/comm/education/index_en.html
- Európai Unió általános oktatási információk: http://europa.eu.int/comm/education/policy_en.html
- Tanulmányi célú elismeréssel kapcsolatos információk, a tagállamok illetékes információs központjainak hálózata (NARIC-network): <http://europa.eu.int/comm/education/socrates/adnarc.html>
- A szakképesítések szakmai elismerésével kapcsolatos információk, a tagállamok illetékes információs központjai: http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/qualifications/contact.htm
- Socrates program: <http://europa.eu.int/comm/education/socrates.html>
- Leonardo da Vinci program: <http://europa.eu.int/comm/education/leonardo.html>
- Eurydice (az Európai Unió Oktatási Információs hálózata): <http://www.eurydice.org>
- CEDEFOP, az Európai Unió szakképzés fejlesztésével foglalkozó specializált szervezete: <http://www.cedefop.gr/>
- Átfogó információk az EU kutatás-fejlesztéséről: <http://www.cordis.lu/en/home.html>
- Az Európai Kutatási Térség célkitűzései: <http://www.cordis.lu/rtd2002/era-debate/era.htm>
- Az Európai Unió kutatás-fejlesztéssel kapcsolatos politikája: <http://www.cordis.lu/rtd2002/policies.htm>
- Az EU tagországok és a tagjelölt országok innovációs teljesítménye: <http://trendchart.cordis.lu>
- A kutatás-fejlesztést érintő EU-s jogszabályok átvételének helyzete a tagjelölt országokban: <http://europa.eu.int/comm/enlargement/negotiations/chapters/chap17/index.htm>
- Az EU 6. Keretprogramja: <http://www.om.hu/kutatas>, illetve <http://www.cordis.lu/fp6>

megvalósításához, jelentősen növekedjen – különösen az üzleti szféra, a vállalatok részéről – az innovációs aktivitás, a kutatás-fejlesztési ráfordítások. A jelenleg kidolgozás alatt lévő Nemzeti Fejlesztési Terv külön alprogramot szentel a kutatás és innováció kérdéskörének és ebben operatív programjainkat, intézkedéseinket úgy fogalmazzuk meg, hogy a tagságunk után megnyíló Strukturális Alapok felhasználása során minél nagyobb részt fordíthassunk innovációs céljaink megvalósítására. Ennek a politikának fontos elemét képezi, hogy a kutatás-fejlesztés infrastruktúráját fejlesszük és elősegítsük, hogy